

Agnieszka Seidel-Grześcińska, Małgorzata Wyrzykowska

„Niewidzialne dziedzictwo”

6. konferencja z cyklu „Cyfrowe Spotkania z Zabytkami”

W dniach 26–27 IX 2014 w Muzeum Miasta Łodzi odbyła się 6. konferencja w cyklu „Cyfrowe Spotkania z Zabytkami”, zatytułowana „Niewidzialne dziedzictwo”, a zorganizowana wspólnie przez Herder-Institut für historische Ostmitteleuropaforschung – Institut der Leibniz-Gemeinschaft (Instytut Herdera do Badań Historycznych nad Europą Środkowo-Wschodnią – Instytut Leibniza), Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Informatyki Politechniki Łódzkiej, Komisję Archeologiczną Oddziału PAN we Wrocławiu oraz Muzeum Miasta Łodzi. Obrady odbyły się w reprezentacyjnych wnętrzach Pałacu Poznańskich, siedzibie Muzeum Miasta Łodzi.

Organizatorzy konferencji świadomie zdecydowali się na tytuł nienawiązujący bezpośrednio do terminu „niematerialne dziedzictwo”, aby objąć dyskusją również te zjawiska, które nie mieszczą się w jego obecnej definicji. Pojęcie niematerialnego dziedzictwa kulturowego (*Intangible Cultural Heritage* – ICH) zostało zdefiniowane w art. 2 Konwencji o ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego przyjętej 17 X 2003 na 32. sesji Konferencji Generalnej UNESCO. W jej myśl określa się to dziedzictwo jako:

praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności¹.

Ust. 2 wspomnianego artykułu precyzuje, co należy rozumieć pod pojęciem niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Stanowią je więc m.in. „tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzic-

¹ Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r., art. 2, ust. 1; zob. <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20111721018> (data dostępu: 28 XI 2014).





il. 1 Małgorzata Markiewicz (Instytut Archeologii i Etnologii PAN) podczas wystąpienia w Sali Lustrzanej Pałacu Poznańskich

ctwa kulturowego”, „sztuki widowiskowe”, „zwyczaje rytuały i obrzędy świąteczne”, „wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata”, „umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym”².

Tak sformułowana definicja budzi jednak szereg wątpliwości. W ekspertyzie zamówionej w ramach prac przygotowawczych nad tą konwencją zaproponowano sformułowanie „ustne i tradycyjne dziedzictwo kulturowe” („*oral and traditional cultural heritage*”) jako najlepiej charakteryzujące omawiane dziedzictwo. Ostatecznie wszakże zastosowane zostało właśnie określenie „niematerialne”. Przyjęto je mimo wprowadzanej przez nie dychotomii „materialne – niematerialne” (która nie odzwierciedla wieloaspektowości i wzajemnego przenikania się tych dwóch elementów dziedzictwa kulturowego), uznając, że jest ono najbardziej neutralne i nieobarczone negatywnymi konotacjami, a przez to może być wypełnione treścią, która zostanie powszechnie zaakceptowana³.

Dziedzictwo określane jako niematerialne ma jednak z reguły materialny aspekt, chociaż artefakty w rozumieniu dziedzictwa niematerialnego nie wykazują i nie muszą wykazywać charakteru zabytku *sensu stricto*, wynikającego z ustaw⁴. Posiadają one pewne jego cechy: w pośredni sposób stanowią świadectwo minionej epoki i niosą wartość emocjonalną, choć nie zawsze artystyczną czy naukową. Z pewnością natomiast nie jest istotne kryterium czasu ich powstania: przedmioty te są z reguły nietrwałe, ulegają zaś cyklicznemu odtwarzaniu. Nie umniejsza to ich

wartości kultowej, użytkowej czy symbolicznej. Nieodłącznie wiążą się z dziedzictwem niematerialnym, ale pełnią funkcję elementu towarzyszącego mu – nie stanowią jego istoty, lecz swego rodzaju akcesoria.

Z drugiej strony, problem „niematerialności” dotyczy wielu dóbr tradycyjnie zaliczanych do kategorii dziedzictwa materialnego. Konstrukcje i dzieła o charakterze okazjonalnym, niejednokrotnie imponujące, były zazwyczaj likwidowane po odegraniu swojej roli; wiele projektów niezrealizowanych, a tylko opisanych przez ich autorów, czy obiekty istniejące stosunkowo krótko nieraz inicjowały zjawiska o ogromnym znaczeniu dla kultury i historii.

Współcześnie problematykę tę rozszerzają powszechnie stosowane technologie cyfrowe, służące zarówno tworzeniu dóbr kultury, jak i ich dokumentowaniu. Wyrazem troski o powstałe w ten sposób zasoby, zarówno te *born digital*, jak i te stanowiące dokumentacje obiektów fizycznych, jest Charter on the Preservation of Digital Heritage, dokument UNESCO z 15 X 2003. Wskazuje on na konieczność objęcia opieką również uznanych za ważne elektronicznych tekstów, danych, obrazów i filmów, dokumentów audio, grafiki, oprogramowania oraz stron internetowych, które najczęściej mają charakter efemeryczny i aby nie zostały bezpowrotnie utracone, niezbędne są dodatkowe starania.

Ze względu na taką złożoność sfery dziedzictwa niemającego postaci fizycznej, obrady konferencji poświęcone zostały nie tylko sprawom dóbr niematerialnych definiowanych w cytowanej konwencji, ale także tym, które całkowicie lub częściowo utraciły czy też – z różnych względów – nigdy nie uzyskały postaci materialnej, jak również problemom ochrony i promocji najnowszego dziedzictwa, tworzonego w formie naturalnych dokumentów cyfrowych (*born digital objects*). W obszarze tym mieszczą się liczne, niezwykle różnorodne i interesujące zagadnienia, które niejednokrotnie umykają zarówno uwadze badaczy, jak i świadomości szerokiego odbiorcy.

Podjęmowane kwestie podzielone zostały na kilka sekcji tematycznych. Podczas części otwierającej obrady, zatytułowanej „Różne oblicza niematerialności”, poruszono problemy związane z rozumieniem istoty i przejawów dziedzictwa niematerialnego, a także możliwych sposobów jego dokumentacji. W tematykę tę wprowadziło słuchaczy wystąpienie Małgorzaty Wyrzykowskiej (Uniwersytet Wrocławski, Instytut Historii Sztuki), która starała się wskazać materialną

² *Ibidem*, art. 2, ust. 2.

³ H. Schreiber, *Niematerialne dziedzictwo kulturowe – idea, prawo, praktyka*, [w:] *Prawna ochrona dziedzictwa kulturowego. Wokół problematyki prawnej zabytków i dzieł sztuki*, t. 3, red. W. Szafranski, K. Zalasinska, Kraków 2009; tekst na stronie: http://wrota.warmia.mazury.pl/archiwum/images/stories/stories_2011/Departament_Kultury_i_Edukacji/Pliki/unesco-niematerialne_dziedzictwo_kulturowe-artyku_h._schreiber.pdf (data dostępu: 28 XI 2014).

⁴ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz.U. 2003 nr 162, poz. 1568, art. 3; zob. <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20031621568> (data dostępu: 28 XI 2014).

stronę dziedzictwa niematerialnego, analizując przykłady tego typu dóbr wpisane ostatnio na jego krajową listę, jak m.in. szopkarstwo krakowskie, pochody lajkonika czy procesje Bożego Ciała w Łowiczu. Referentka omówiła też praktyki muzealne mające na celu ochronę i popularyzację dóbr niematerialnych, w tym inicjatywy Muzeum Okręgowego w Tarnowie: wystawę stałą „Romowie. Historia i kultura” oraz Międzynarodowy Tabor Pamięci Romów.

Następnie zaprezentowane zostały projekty, których celem jest dokumentacja różnorodnych dóbr kultury: Zofia Reznik (Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych) poświęciła swój referat problemowi wszechstronnego dokumentowania wydarzeń artystycznych ostatnich dekad XX w. przy zastosowaniu metod historii mówionej. Wskazując na ulotność i efemeryczność jako cechy sztuki performatywnej, podkreśliła fakt, że artyści performerzy, skutecznie umykając władzom i siłom porządkowym, w konsekwencji pozostawali nieuchwytni także dla dokumentalistów. Metoda historii mówionej była dotychczas w małym stopniu wykorzystywana w historii sztuki. W metodzie tej pamięć świadków, uczestników wydarzeń, staje się podstawowym źródłem, którego uzupełnienie stanowią materiały ilustracyjne – głównie zdjęcia lub filmy. Istotną cechą tego typu opracowania jest wielość perspektyw, z jakich postrzegane są badane wydarzenia. Zapisy rozmów i materiały graficzne mają być zawarte w planowanym przez autorkę Mówionym Archiwum Sztuki.

Z kolei Ewa Antyborzec i Maciej Prochaska (Instytut im. Oskara Kolberga w Poznaniu) przedstawili



il. 2 Zwiedzanie Muzeum Kanału „Dętka”

projekt wieloaspektowej dokumentacji i udostępniania źródeł zgromadzonych przez Oskara Kolberga. Jako jeden z pierwszych badaczy kultury tradycyjnej, Kolberg był zarazem jednym z pierwszych, który dokumentował dobra kultury określane dzisiaj mianem niematerialnych. Jego dorobek jest obecnie dygitalizowany – m.in. poprzez skanowanie notatek i transkrypcję partytur – trafiając tym samym do sfery dziedzictwa cyfrowego. Powstające w Poznaniu archiwum to „zapis” stanu XIX-wiecznej kultury tradycyjnej, głównie w jej aspekcie niematerialnym, a zatem ślad obrzędów, zwyczajów, pieśni i tańców oraz literatury ludowej, która pierwotnie przekazywana była jedynie „z ust do ust”.

Do kwestii subiektywności i wieloznaczności kategorii „niewidzialności” dziedzictwa powróciły Aneta Pawłowska (Uniwersytet Łódzki, Katedra Historii Sztuki) i Anna Wendorff (Uniwersytet Łódzki, Katedra Filologii Hiszpańskiej), w referacie zatytułowanym „Usłyszeć obraz – koncepcja audiodeskrypcji »Sali Neoplastycznej« w Muzeum Sztuki w Łodzi”, prezentując niezwykle interesujący projekt, którego celem jest umożliwienie obcowania z dziełami współczesnych sztuk plastycznych osobom z wadami wzroku. Zgodnie ze sformułowaniem auterek projekt ten ma „pomóc dotknąć barwę”, „usłyszeć perspektywę”, zrozumieć zrównoważone „stosunki barwne” i „napięcia kierunkowe” w obrazach i rzeźbach nieprzedstawiających – po to, aby osiągnąć postulowaną przez artystów „jedność rytmu”.

Sekcję tę zamknęło wystąpienie Rafała Eysymontta i Agnieszki Wolak (Uniwersytet Wrocławski, Instytut Historii Sztuki), poświęcone dziejom funkcji i formy modeli oraz makiet – poprzedników dzisiejszych, tak popularnych, wizualizacji cyfrowych.

Kolejna część obrad zatytułowana została „Repozytoria cyfrowe – strategie i wyzwania”. W jej ramach słuchacze mogli zapoznać się z założeniami i kulisami powstawania projektu Europeana 1989⁵, mającego na celu utrwalenie takiego obrazu czasu przełomu, jaki zapisał się w pamięci ludzi. Tworzone w ramach tego projektu repozytorium opiera się na pamiętkach prywatnych, zgromadzonych głównie przez mieszkańców tzw. bloku wschodniego, i ma charakter otwarty – do przedsięwzięcia stale mogą się włączać osoby zainteresowane. W wystąpieniu wiele miejsca poświęcono problemom wynikającym z zasad ochrony praw autorskich, w tym także świadomości tych zagadnień w społeczeństwie. Wątpliwości związane z faktycznym stanem prawnym pamiętek okazały się jedną z podstawowych przeszkód w budowaniu zasobu.

⁵ Zob. <http://www.europeana1989.eu/pl> (data dostępu: 28 XI 2014).

Następnie Magdalena Laine-Zamojska (Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów – NIMOZ, Warszawa) omówiła problemy łączące się z uwzględnianiem dziedzictwa niematerialnego w planowanym ogólnopolskim e-muzeum. Odnosząc się do wyzwań stawianych przez tego typu projekty, Marcin Werla i Tomasz Parkoła (Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe) zreferowali założenia przyświecające Repozytorium Cyfrowemu Zasobów Muzealnych oraz kwestie długoterminowego przechowywania danych dziedzictwa kulturowego w środowisku skalowalnych usług ICT (*Information and Communication Technologies*).

Ostatnie dwa wystąpienia w tej sekcji poświęcone zostały zagadnieniom standardów opisu i weryfikacji obrazu cyfrowego. Mikołaj Machowski (Muzeum Narodowe, Warszawa) omówił i poddał ocenie możliwości stosowania metadanych plików graficznych w zarządzaniu archiwum cyfrowym, natomiast Eryk Bunsch i Robert Sitnik we współpracy z Anną Kuśmierzowicz-Król (Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Pracownia Dokumentacji Trójwymiarowej; Wydział Mechatroniki Politechniki Warszawskiej; NIMOZ, Warszawa) zaprezentowali wzorniki służące do weryfikacji jakości skanerów trójwymiarowych stosowanych w dokumentacji zabytków. Należy podkreślić wagę zwłaszcza tej ostatniej inicjatywy, pozwalającej obiektywnie oceniać jakość uzyskiwanych odwzorowań, od których odbiorcy oczekują szczególnej precyzji.

Sekcja trzecia poświęcona została zagadnieniom dokumentacji dziedzictwa kulturowego. Rozpoczęło ją wystąpienie autorstwa Justyny Kolendy i Agnieszki Seidel-Grzebińskiej (Instytut Archeologii i Etnologii PAN; Uniwersytet Wrocławski, Instytut Historii Sztuki), które podjęły refleksję nad realnymi uwarunkowaniami realizacji postulatów dotyczących pełnej weryfikowalności badań o charakterze inwazyjnym na podstawie dokumentacji, analizując sytuację dawnej i współczesnej dokumentacji badań archeologicznych. Za kontynuację tych rozważań uznać można wystąpienia Mateusza Stróżyka (Muzeum Archeologiczne w Poznaniu), Jarosława Kopiasza (Muzeum Archeologiczne w Biskupinie) oraz Doroty Zawieski (Politechnika Warszawska, Zakład Fotogrametrii, Teledetekcji i Systemów Informacji Przestrzennej), którzy przedyskutowali i zaprezentowali w praktyce możliwości analiz naukowych dokonywanych za pomocą najnowszych technologii cyfrowych na prowadzonej tradycyjnymi metodami dokumentacji z drugiej i trzeciej ćwierci w. XX: opisach, mapach i fotografiach. Referaty te, z jednej strony, ujawniły

złożoność problemów związanych z takimi działaniami, z drugiej wszakże – zobrazowały szereg interesujących zabiegów metodologicznych pozwalających je, choćby w pewnym stopniu, przezwyciężyć.

Ostatni referat pierwszego dnia obrad, wygłoszony przez Annę Brzezińską i Agatę Staniszk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej), poświęcony został digitalizacji archiwum Józefa Burszty – etnografa i socjologa, którego działalność miała istotne znaczenie dla metod badania kultury ludowej. Założenia projektu, bardzo wymagające w zakresie konieczności zapewnienia zgodności postępowania dokumentacyjnego z obowiązującym prawem autorskim i kwestii łączących się z ochroną wizerunku, niespodziewanie dla samych pomysłodawców przyczyniły się do zaistnienia nowego aspektu funkcjonowania archiwum badacza: pobudzenia wśród osób uwzględnionych w źródłach lub ich potomnych zainteresowania własną przeszłością i tradycją miejsca, czyli do mocno postulowanej przez Bursztę budowy tożsamości lokalnej dzięki oparciu się na tradycji i historii najbliższego otoczenia (tzw. małej ojczyzny).

Obrady pierwszego dnia zakończyła dyskusja i prezentacja projektów popularyzacyjnych, w tym projektu studentów Politechniki Łódzkiej *Synagoga Alte Szil*, filmu *Bogactwo Łodzi* autorstwa Adama Brajtera oraz inicjatyw Muzeum Miasta Łodzi m.in. „Cyfrowego Archiwum Łodzian Miastograf”. Ta część konferencji odbyła się w kameralnej atmosferze muzealnej kawiarenki Retro Cafe. Projekty *Synagoga Alte Szil* i „Miastograf” służyć mają rozwojowi aktywnych postaw łodzian i rozbudzeniu zainteresowania wielokulturowym dziedzictwem miasta. *Synagoga...* jest grą komputerową pozwalającą uczestnikom samodzielnie rekonstruować jedną z nieistniejących już łódzkich synagog, „Miastograf” – internetowym portalem społecznościowym mającym pomóc w budowaniu obrazu dawnej Łodzi opartego na wspomnieniach i pamiątkach jej mieszkańców⁶.

Drugi dzień obrad poświęcony został cyfrowym rekonstrukcjom i wizualizacjom. Było to, z jednej strony, spojrzenie z perspektywy stosowanych metodologii, z drugiej – ich weryfikacja na podstawie studiów przypadków. Do zagadnień najczęściej poruszanych przez badaczy w tej części obrad należały kwestie funkcji wirtualnych rekonstrukcji, krytyka i metody wykorzystania źródeł oraz sposoby informowania o stopniu prawdopodobieństwa formułowanych „wizualnie” hipotez. Tomasz Galak (Uniwersytet Wrocławski, Instytut Archeologii), podnosząc kwestie dawnych jednostek miar, zwrócił uwagę na



il. 3 Uczestnicy konferencji przeglądają zestawy tyflografik przeznaczone dla niedowidzących i niewidzących gości Muzeum Mista Łodzi

ranę, jaką dla wszelkich działań rekonstrukcyjnych, ma właściwe rozpoznanie podstawowych zasad, rządzących w przeszłości konstruowaniem budowli i wszelkich przedmiotów, w tym roli modularności planów i profilowania bryły.

Jakub Markiewicz i Dorota Zawieska, referując kwestie wykorzystania nowoczesnych technik fotogrametrycznych w inwentaryzacji zabytkowych obiektów architektonicznych, skoncentrowali się przede wszystkim na potencjalnych przyczynach powstawania błędów w dokumentacji i podkreślili celowość łączenia fotogrametrii z techniką skaningu laserowego. Efekty, jakie może przynieść starannie przeprowadzona rekonstrukcja cyfrowa, ukazała Cybulska (Politechnika Łódzka, Instytut Architektury Tekstyliów), ilustrując prelekcję przykładami rekonstrukcji w różnym stopniu uszkodzonych czy wręcz zniszczonych tkanin.

Wątki związane z metodami prezentowania hipotez powróciły w wystąpieniach Tomasza Boronia i Macieja Krawczyka (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Warszawa; Uniwersytet Warszawski, Instytut Archeologii), Małgorzaty Markiewicz (Instytut Archeologii i Etnologii PAN we Wrocławiu, Zespół Archeologicznych Badań Ratowniczych przy Ośrodku Badań nad Kulturą Późnego Antyku i Wczesnego Średniowiecza) oraz Piotra Kuroczyńskiego (Herder-Institut für historische Ostmitteleuropaforschung – Institut der Leibniz-Gemeinschaft, Marburg). W pierwszym z nich, prezentującym wirtualną rekonstrukcję

symbolicznego grobu książęcego kultury ceramiki sznurowej (Wilczyce, powiat sandomierski), ukazano sposób postępowania mający na celu osiągnięcie jak najbardziej realistycznej rekonstrukcji formy grobu, a zwłaszcza jego wyposażenia. Markiewicz przedstawiła możliwości wykorzystania technologii typu *mind mapping* w opisie procesu rekonstrukcji, proponując jednocześnie łatwą metodę wizualnego informowania o stopniu hipotetyczności poszczególnych elementów modelu. Natomiast Kuroczyński zaprezentował rozbudowany system pozwalający na połączenie wirtualnego modelowania bryły z dokumentacją procesu i krytyką źródeł – na przykładzie projektu „Virtual reconstructions in transnational research environments – the web portal »Palaces and Parks in former East Prussia«”, koordynowanego przez Herder-Institut für historische Ostmitteleuropaforschung.

Przywoływanie przez wymienionych prelegentów zagadnienia zrekapitulował w swoim referacie Rafał Zapłata (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Instytut Historii Sztuki). Rozróżniając między „niematerialnym dziedzictwem”, definiowanym na podstawie wskazówek UNESCO, a „dziedzictwem niewidzialnym” w rozumieniu programu konferencji, wskazał na różnorodność elementów dziedzictwa, które mogą wizualizacji ulegać.

Interesujący aspekt zmiennych losów dóbr kultury unaocznili wystąpienie Huberta Kowalskiego (Uniwersytet Warszawski, Instytut Archeologii) poświęcone imponującemu znalezisku archeologicz-

nemu, jakim stało się 12 ton detali kamiennych pochodzących z pałaców XVII-wiecznej Warszawy. Detal ten stanowił łup wojenny, transportowany przez Szwedów w czasie potopu w górę Wisły, do portów bałtyckich. Dzięki odzyskanym fragmentom obraz niedostępnego dotychczas dziedzictwa, znanego jedynie z ułomnych opisów i przekazów ikonograficznych, ulega doprecyzowaniu, a technologie cyfrowe pozwalają na stworzenie modelu dzieła, którego miejsce zajęła już inna budowla i które z pewnością nie stanie się przedmiotem fizycznej rekonstrukcji w swojej pierwotnej lokalizacji.

Kowalski wraz z Maciejem Tarkowskim był także autorem prezentacji unaoczniającej możliwości perswazyjne wirtualnych rekonstrukcji. Dzięki cyfrowej wizualizacji obrazującej pierwotny wygląd znajdującej się na terenie zabytkowego kampusu Uniwersytetu Warszawskiego XIX-wiecznej Sali Kolumnowej Budyńku Pomuzealnego udało się przywrócić wnętrzu, które w swej historii było już audytorium i magazynem, jego pierwotną funkcję, a w konsekwencji – w pełni odsłonić i udostępnić służącą temu celowi formę. W nurt zadań informacyjnych stawianych przed wizualizacjami wpisało się także wystąpienie Rafała Szrajbera i Anny Preiss (Politechnika Łódzka, Instytut Informatyki). W referacie zatytułowanym „Interpretacja dziedzictwa jako źródło inspiracji do opowiadania historii i budowania nowych wartości” prelegenci podkreślili znaczenie doboru środków wypowiedzi do specyfiki oczekiwanej grupy odbiorców, prezentując przykłady gier i filmów edukacyjnych osadzonych w realiach historycznych.

Podczas konferencji przedstawione zostały różne oblicza niematerialności, również te sięgające poza definicję zawartą konwencji z r. 2003. Wskazano też na istotne aspekty metodologiczne związane z cyfrową dokumentacją i badaniami szeroko rozumianych zjawisk nie posiadających swej trwałej, materialnej reprezentacji. Warto także podkreślić, powracające zwłaszcza w dyskusji, kwestie tworzenia narzędzi i stosowania metod, które – aktywizując odbiorcę informacji – przyczyniają się do otwarcia go na pełniejszą i bardziej świadomą percepcję dziedzictwa kulturowego, zarówno w jego materialnym, jak i niematerialnym wymiarze.

Po zakończeniu obrad uczestnicy spotkania – pozostając w tematyce problemu materialności i niematerialności dziedzictwa kulturowego – mieli okazję zwiedzić ekspozycje historyczne we wnętrzach Pałacu Poznańskich oraz zobaczyć niezwykle Muzeum Kanału „Dętka” (Oddział Muzeum Miasta Łodzi).

dr Agnieszka Seidel-Grzezińska

Historyk sztuki, pracownik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. Zainteresowania badawcze autorki koncentrują się wokół ikonografii sztuki europejskiej oraz kwestii metodologicznych, związanych z gromadzeniem i przetwarzaniem treści cyfrowych dotyczących dziedzictwa kulturowego.

dr Małgorzata Wyrzykowska

Adiunkt w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego. Autorka książki Śląsk w orbicie Wiednia. Artystyczne związki Śląska z Arcyksięstwem Austriackim w latach 1648–1741 (2010). Zainteresowania badawcze autorki koncentrują się na architekturze barokowej oraz na percepcji dzieł sztuki w literaturze podróżniczej.

Summary

AGNIESZKA SEIDEL-GRZEZIŃSKA, MAŁGORZATA WYRZYKOWSKA / “Invisible Heritage” – 6th conference from the series “Digital Meetings with Monuments”

On 26-27 September 2014 at the Museum of the City of Lodz the 6th conference from the series “Digital Meetings with Monuments”, entitled “Invisible Heritage”, took place. The proceedings were dedicated not only to issues of immaterial goods defined within “Convention Preservation of Intangible Cultural Heritage” which went into effect on 17 October 2003, but also to those which partly or completely lost, or for various reasons, never received their material character, and additionally to issues of protection and promotion of the newest heritage created in a form of born digital objects. The latter may be numerous, exceptionally varied and interesting phenomena which escape both the researchers’ concern and wide audience’s attention. The papers were collected in a few topic sections. The opening section, entitled “Various Faces of Immateriality” focused on issues related with understanding the essence and displays of immaterial heritage as well as the possible ways of their documentation. The section “Software Repositories – Strategies and Challenges” was devoted to building up vast data repositories and their long-lasting backup. Within other sections entitled “Documentation – Traces of Unpreserved Goods and Digital Reconstructions and Visualisations” the issues concerning documentation, reconstruction and visualisation foremost of the unpreserved or poorly preserved objects, were discussed. Also the role and place of digital heritage (as understood according to “Charter on the Preservation of Digital Heritage”, a UNESCO document from 15 October 2003) in protection of intangible heritage were discussed.